

Pradžia>Jūsų teisės>Nusikaltimų aukos>Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Nukentėjusiųjų teisės pagal šalis

Lenkija

Būsime laikomas **nukentėjusiuoju**, jei nukentėjote dėl nusikalstamos veikos, už kurią numatyta bausmė pagal baudžiamąją teisę; pavyzdžiui, buvote sužeistas arba jūsų turtas buvo sugadintas arba pavogtas. Kaip nukentėjusysis turite tam tikras teises tiek vykstant teismo procesui, tiek jam pasibaigus. Taip pat galite gauti įvairią pagalbą bei paramą ir gauti kompensaciją arba žalos, kylančios dėl nusikalstamos veikos, atlyginimą.

Lenkijoje baudžiamąjį procesą sudaro pirminis tyrimas ir teismo procesas. Pirminis tyrimas atliekamas iki bylos nagrinėjimo teisme. Jo tikslas – nustatyti padarytos nusikalstamos veikos faktus ir nusikalstamą veiką padariusius asmenis. Policija ir prokuratūra renka įrodymus. Jeigu surinktų įrodymų pakanka, nusikalstamą veiką padariusiems asmenims pareiškiama kaltinimai. Priešingu atveju byla atmetama. Prokuratūros kaltinimą nagrinėja teismas.

Vykstant teismo procesui teismas tiria surinktus įrodymus, kad nustatytų, ar kaltinamasis yra kaltas. Jeigu kaltinamasis yra pripažįstamas kaltu pagal pareikštus kaltinimus, jis nubaudžiamas įstatymuose numatyta bausme. Priešingu atveju visi kaltinimai jam atmetami.

Norėdami surasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau esančias nuorodas:

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

3 - Mano teisės pasibaigus teisminei nagrinėjimui

4. Kompensacija

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

Kokią informaciją, įvykus nusikaltimui, man suteiks valdžios institucija (pvz., policija, prokuroras), man dar nepranešus apie nusikaltimą?

Iki pirmosios apklausos, kuri atliekama po to, kai pranešama apie nusikaltimą, nukentėjusiajam suteikiama informacija apie jo teises. Iki to momento valdžios institucija gali suteikti nukentėjusiajam informaciją apie jo teises, kuri tomis aplinkybėmis bus naudinga.

Negyvenu ES šalyje, kurioje įvykdytas nusikaltimas (ES ir ne ES piliečiai). Kaip saugomos mano teisės?

Ne ES piliečių teisės saugomos taip pat kaip ir ES piliečių, išskyrus valstybinę kompensaciją, kurią turi teisę gauti tam tikrų nusikaltimų aukos – ši kompensacija skiriama tik ES piliečiams.

Kokią informaciją gausiu, jei pranešiu apie nusikaltimą?

Iki pirmos apklausos nukentėjusysis raštu gauna informaciją apie savo pagrindines teises, įskaitant jo statusą parengiamajame procese, tai, ar jis gali prašyti imtis tam tikrų veiksmų (pvz., apklausti liudytojus), teisinio atstovo pagalbą, įskaitant prašymą suteikti teismo skirtą atstovą, teisę perduoti bylą tarpininkavimui, susipažinti su bylos medžiaga, apskūsti sprendimą, kuriuo procesas nutraukiamas, galimybę gauti žalos atlyginimą iš kaltinamojo arba gauti valstybinę kompensaciją, taip pat teisinės pagalbos priemonę, galimas apsaugos ir pagalbos priemones, galimybę gauti Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo (lenk. *Fundusz Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*) paramą, galimybę išduoti Europos apsaugos orderį, paramą aukoms teikiančias organizacijas ir dėl proceso patirtų išlaidų kompensavimą.

Ar turiu teisę gauti nemokamas vertimo žodžiu ar raštu paslaugas (kai kreipiuosi į policiją ar kitas institucijas, arba tyrimo ar teismo nagrinėjimo metu)?

Proceso, kuriame dalyvauja lenkiškai nekalbantis nukentėjusysis, metu padeda vertėjas. Nukentėjusiajam skirti arba jo parengti raštai išverčiami.

Nukentėjusiajam nereikia padengti vertimo išlaidų.

Kaip valdžios institucija užtikrina, kad suprasčiau ir būčiau suprastas (jei esu vaikas; jei turiu negalią)?

Vaikams, kurie yra nusikaltimo aukos, atstovauja tėvai arba juos globojantys asmenys. Asmenų, kuriems reikia pagalbos (pvz., pagyvenusiems asmenims), vardu jų teises gali įgyvendinti juos globojantis asmuo. Tėvai arba globėjai turėtų užtikrinti, kad jų globojami nukentėjusieji tinkamai dalyvautų procese, o jeigu kyla abejonių, ar jie tinkamai supranta kaltinimus ir proceso svarbą, jie gali apie tai informuoti procesą vykdančią valdžios instituciją.

Paramos aukoms tarybos

Kas teikia paramą aukoms?

Lenkijoje Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondas kaupia finansinius išteklius tokiems tikslams kaip parama nusikaltimo aukoms ir jų artimiausiems giminaičiams. Fondą valdo teisingumo ministras, kuris skiria subsidijas konkurso tvarka atrinktomis NVO, specializuotoms teikti paramą aukoms. Fondo finansuojama pagalba apima teisinę, psichologinę ir materialinę paramą.

Ar policija mane automatiškai nukreips į paramos aukoms tarybą?

Iki pirmos apklausos procesą vykdanči valdžios institucija privalo informuoti nukentėjusįjį, kad galima pasinaudoti Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo teikiama parama.

Kaip saugomas mano privatumas?

Duomenys apie nukentėjusiojo gyvenamąją ir darbo vietą nusikaltimo vykdytojui neteikiami.

Kalbant apie liudytojus, – kitaip tariant, tai dažniausiai aktualu visiems nukentėjusiesiems, – prokuroras arba teismas itin svarbiais atvejais gali nuspręsti neskelbti jų asmens duomenų ir kitų aplinkybių, sudarančių sąlygas nustatyti jų tapatybę. Tai įmanoma, kai kyla pagrįstas susirūpinimas dėl pavojaus to asmens arba to asmens artimiausio giminaičio gyvybei, sveikatai, laisvei ar didelei jo turto daliai.

Ar tam, kad man būtų suteikta aukoms skiriama parama, prieš tai turiu pranešti apie nusikaltimą?

Galimybė naudotis aukoms skiriama parama nuo pranešimo apie nusikaltimą nepriklauso. Asmuo, pageidaujantis gauti paramą, turi tik įrodyti, kad jo atžvilgiu buvo padarytas nusikaltimas.

Asmens apsauga, jei man kyla pavojus

Kokio pobūdžio apsaugos esama?

Jeigu kyla grėsmė gyvybei arba sveikatai, nukentėjusysis ir jo artimiausi giminaičiai turi teisę:

į apsaugą proceso metu;

į fizinę apsaugą;

į pagalbą persikeliant.

Kas gali man suteikti apsaugą?

Apsaugą teikia atitinkamoje provincijoje jurisdikciją turintis policijos viršininkas.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų, ar nusikaltimo vykdytojas man negali padaryti daugiau žalos?

Įvertinimą, ar reikia suteikti ir toliau teikti apsaugą ir paramą, atlieka policijos viršininkas, kurio kompetencijai priklauso atitinkama provincija.

Ar kas nors įvertins mano bylą, kad nustatytų, ar baudžiamosios teisenos sistema (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu) man negali padaryti daugiau žalos?

Už procesą atsakinga valdžios institucija privalo procesą, kuriame dalyvauja nukentėjusysis, vykdyti taip, kad nekiltų neigiamų padarinių. Ji visada turėtų reaguoti į padėtį, kai su nukentėjusiuoju nesielgiama pagarbiai arba kai nukentėjusysis nesijaučia saugus.

Išžaginimo ir panašiais atvejais nukentėjusysis apklausiamas specialioje patalpoje, nedalyvaujant nusikaltimo vykdytojui.

Teismo nagrinėjimo metu pirmininkaujantis teisėjas gali nurodyti kaltinamajam išeiti iš salės, kol nukentėjusysis duoda parodymus.

Kokia apsauga numatyta ypač pažeidžiamoms aukoms?

Jeigu nukentėjusiajam reikia pagalbos, nes, pvz., dėl savo amžiaus ar sveikatos problemų jis negali aktyviai dalyvauti teismo nagrinėjimo procese, jo teises gali įgyvendinti jį globojantis asmuo.

Esu nepilnamečis. Ar turiu specialių teisių?

Nukentėjusiųjų, kurie yra nepilnamečiai, teises įgyvendina jų atstovai pagal įstatymą arba juos globojantis asmuo. Jeigu nusikaltimą padarė tėvai, nepilnamečiui teismo nagrinėjimo procese atstovauja globėjas *ad litem*.

Mano šeimos narys mirė įvykdžius nusikaltimą. Kokios mano teisės?

Jeigu nukentėjusysis miršta, vietoj jo procese gali dalyvauti jo artimiausi giminaičiai. Tada jie turi visas nukentėjusiojo teises.

Mano šeimos narys buvo nusikaltimo auka. Kokios mano teisės?

Artimiausi nukentėjusiųjų giminaičiai turi teisę į teisinę, psichologinę ir materialinę paramą, finansuojamą Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo lėšomis. Sunkiausiai atvejais, kai kyla pavojus tų asmenų gyvybei ar sveikatai, jiems gali būti suteiktos apsaugos ir paramos priemonės (apsauga per procesą, fizinę apsaugą, pagalba persikeliant).

Ar galiu pasinaudoti tarpininkavimo paslaugomis? Kokios taikomos sąlygos? Ar būsiu saugus vykstant tarpininkavimo procesui?

Jeigu nukentėjusysis ir kaltinamasis sutinka, byla parengiamuoju etapu arba teismo proceso metu gali būti perduota tarpininkui. Tarpininkas tarpininkauja nešališkai ir konfidencialiai. Tarpininkaujant nukentėjusysis gali pristatyti savo poziciją, t. y. nurodyti, ko jis tikisi iš nusikaltimo vykdytojo. Tarpininkavimas baudžiamojo proceso nenutraukia, tačiau į jo rezultatus atsižvelgia ir prokuroras, ir teismas.

Kur galiu rasti teisės aktą, kuriame būtų išdėstytos mano teisės?

Nusikaltimų aukų teises reglamentuojančios nuostatos išdėstytos Baudžiamojo proceso kodekse (lenk. *Kodeks postępowania karnego*), Baudžiamajame kodekse (*Kodeks karny*), Bausmių vykdymo kodekse (*Kodeks karny wykonawczy*), 2005 m. liepos 7 d. Valstybinių kompensacijų tam tikrų nusikaltimų aukoms įstatyme (*ustawa z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych*, konsoliduotas tekstas, Įstatymų leidinys, 2016 m., 325 punktas), 2014 m. lapkričio 28 d. Nukentėjusiųjų ir liudytojų apsaugos ir paramos jiems įstatyme (*ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka*, Įstatymų leidinys, 2015 m., 21 punktas), 2015 m. rugsėjo 29 d. Reglamente dėl Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo (*rozporządzenie z dnia 29 września 2015 r. w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*, Įstatymų leidinys, 2015 m., 1544 punktas) ir 2004 m. birželio 17 d. Įstatyme dėl skundų, susijusių su šalies teisės reikalauti, kad jos būtų be pagrįsto delsimo išnagrinėta prokuroro vykdomame ar prižiūrimame parengiamajame procese arba teismo procese, pažeidimu (*ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki*, konsoliduotas tekstas, Įstatymų leidinys, 2016 m., 1259 punktas, su pakeitimais). Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu.

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimus pranešama raštu arba žodžiu prokuratūroje arba policijos nuovadoje. Rašytinis pranešimas apie nusikaltimą gali būti įteikiamas asmeniškai arba siunčiamas paštu (arba e. paštu).

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Apie nusikaltimą pranešęs asmuo turėtų būti per šešias savaites informuojamas, kad yra pradėtas tyrimas. Jeigu asmuo tokio pranešimo negauna, jis gali pateikti skundą vyriausiajam prokurorui.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokios taikomos sąlygos?

Per parengiamąjį ir teismo procesą nukentėjusiesiems gali padėti profesionalus atstovas – advokatas arba teisininkas. Nukentėjusieji savo atstovą gali paskirti patys arba, jeigu dėl savo finansinės padėties jie neišgali to padaryti, jie gali prašyti teismo skirti atstovą. Tuo tikslu nukentėjusysis teismui arba prokurorui turėtų pateikti raštą, kuriuo įrodoma, kad jis pats neišgali sumokėti atstovo užmokesčio.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokios taikomos sąlygos?

Jeigu nukentėjusysis į procesą atvyko tik kaip liudytojas, jis turi teisę į kelionės, apgyvendinimo ir pragyvenimo išlaidų ar prarastų pajamų kompensavimą.

Jeigu nukentėjusysis veikė kaip papildomas kaltintojas arba privatus kaltintojas, jis turi teisę reikalauti, kad jam būtų atlygintos pagrįstos išlaidos, įskaitant išlaidas, susijusias su atstovo paskyrimu.

Siekiant gauti išlaidų atlyginimą, turi būti pateiktas prašymas ir, jeigu įmanoma, dokumentai, kuriais patvirtinamos patirtos išlaidos.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Nukentėjusieji gali apskųsti sprendimus atmesti prašymą vykdyti parengiamąjį procesą ir sprendimus nutraukti parengiamąjį procesą. Informacija, kaip apskųsti tuos sprendimus, pateikiama kartu su jais.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Nukentėjusieji parengiamajame procese dalyvauja kaip šalis, neprivalanti pateikti specialaus pareiškimo.

Baudžiamojo persekiojimo procese nukentėjusieji gali veikti kaip šalis (papildomas kaltintojas), jeigu jie pateikia pareiškimą, kad ketina tai daryti.

Privataus kaltinimo byloje nukentėjusysis yra privatus kaltintojas.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar aš esu ar galiu pasirinkti aukos, liudytojo, civilinės šalies arba privataus kaltintojo statusą?

Nukentėjusieji yra nuo nusikaltimo nukentėję asmenys.

Nukentėjusysis pagal įstatymą yra parengiamojo proceso šalis.

Baudžiamojo persekiojimo procese nukentėjusieji gali veikti kaip šalis, jeigu jie nusprendžia tai daryti – šiuo atveju jie veikia kaip papildomi kaltintojai.

Privataus kaltinimo byloje nukentėjusieji veikia kaip privatūs kaltintojai.

Neatsižvelgiant į tai, ar nukentėjusieji veikia kaip šalis, jie praktiškai visada apklausiami kaip liudytojai.

Šiuo metu nukentėjusieji pagal baudžiamąjį procesą negali būti civiline šalimi.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Net jeigu nukentėjusieji teisme neveikia kaip šalis, jie gali dalyvauti teismo procese, kuris yra svarbus jų interesams apsaugoti. Nukentėjusieji gali dalyvauti teismo nagrinėjimo procese ir posėdyje dėl proceso sąlyginio nutraukimo, nuteisimo be teismo nagrinėjimo ir proceso nutraukimo remiantis kaltinamojo psichikos liga arba tais atvejais, kai taikomos apsaugos priemonės, nes kaltinamasis serga psichikos liga. Teismo nagrinėjimo metu nukentėjusysis gali pareikšti prieštaravimą kaltinamojo prašymui nuteisti jį nerenkant įrodymų ir gali prašyti, kad kaltinamajam būtų nurodyta atitaisyti žalą arba sumokėti kompensaciją.

Jeigu baudžiamasis procesas sąlyginai nutraukiamas, nukentėjusysis gali prašyti, kad jis būtų atnaujintas.

Nusprendęs tapti proceso šalimi, nukentėjusysis gali imtis tam tikrų procesinių priemonių: teikti prašymus surinkti įrodymus, pateikti klausimus liudytojams ir ekspertams, pristatyti savo poziciją, pvz., nurodyti, kokio sprendimo tikisi iš teismo. Jis gali apskusti teismo nutartį.

Liudytojais šaukiami nukentėjusieji turi atvykti į teismą ir duoti parodymus. Už neatvykimą be pateisinamos priežasties baudžiama.

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar pateikti liudijimą? Kokios taikomos sąlygos?

Nukentėjusieji gali teikti prašymus surinkti įrodymus, jeigu jie veikia kaip papildomi arba privatūs kaltintojai.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Iki pirmojo posėdžio nukentėjusieji raštu informuojami apie jų, kaip parengiamojo proceso šalies, statusą ir jų teises šioje padėtyje.

Nukentėjusieji raštu informuojami apie teismui perduotą kaltinamąją išvadą ir apie teismo apklausų ar posėdžių, kuriuose jie gali dalyvauti, datas ir vietas.

Jeigu teismas nurodo atlyginti žalą, jis įteikia nutarties kopiją nukentėjusiajam.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Parengiamojo proceso metu nukentėjusieji, gavę procesą vykdančios valdžios institucijos sutikimą, gali susipažinti su bylos medžiaga.

Teismo proceso metu nukentėjusieji gali susipažinti su bylos medžiaga, jeigu jie veikia kaip privatūs kaltintojai arba papildomi kaltintojai. Jeigu nukentėjusysis tos funkcijos neatlieka, galimybė susipažinti su bylos medžiaga suteikiama teismo pirmininko sutikimu.

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

3 - Mano teisės pasibaigus teisiniam nagrinėjimui

Ar galiu apskusti sprendimą?

Nukentėjusieji gali apskusti nuosprendį baudžiamajame procese, jeigu jie veikė kaip papildomi kaltintojai.

Jeigu baudžiamasis persekiojimas nusikaltimo vykdytojo atžvilgiu sąlyginai nutraukiamas ir teisme priimama atitinkama nutartis, nukentėjusysis gali ją apskusti, net jeigu jis neatliko papildomo kaltintojo funkcijos.

Nukentėjusieji gali apskusti nuosprendį privataus kaltinimo byloje, nes tokiais atvejais jie veikia kaip privatūs kaltintojai.

Kokios yra mano teisės paskelbus nuosprendį?

Jeigu nusikaltimo vykdytoji nurodoma atlyginti žalą, teismas išduoda nukentėjusiajam nuosprendžio kopiją. Jeigu nusikaltimo vykdytoji nuosprendžiu buvo atidėtas laisvės atėmimo bausmės vykdymas ir jis neatlygina žalos, nukentėjusysis gali prašyti, kad bausmė būtų atliekama.

Jeigu baudžiamasis procesas nusikaltimo vykdytojo atžvilgiu sąlyginai nutraukiamas, nukentėjusysis turi teisę dalyvauti posėdyje, kuriame sprendžiama dėl jo atnaujinimo.

Ar turiu teisę į paramą ar apsaugą, pasibaigus teisiniam nagrinėjimui? Kiek laiko?

Pasibaigus procesui, nukentėjusieji turi teisę į apsaugą ir paramą, jeigu kyla pavojus jų ar jų artimiausių giminaičių gyvybei arba sveikatai. Apsauga ir parama teikiama tol, kol tebėra pavojus.

Kokia informacija man bus suteikta, jei nusikaltimo vykdytoji bus paskelbtas nuosprendis?

Teismas nukentėjusiajam suteikia nuosprendyje nurodytą informaciją – kokia bausmė skirta nusikaltimo vykdytoji, kuriam laikui skirta laisvės atėmimo bausmė ir ar atidėtas jos vykdymas, taip pat kokie įpareigojimai, įskaitant žalos atlyginimą, buvo nustatyti nusikaltimo vykdytoji.

Ar man bus pranešta, jei nusikaltimo vykdytojas bus paleistas (įskaitant paleidimo nesuėjus terminui arba lygtinio paleidimo atvejus) arba pabėgs iš kalėjimo?

Nukentėjusieji gali prašyti, kad jie būtų informuojami, kai nusikaltimo vykdytojas paleidžiamas iš įkalinimo įstaigos. Tada nukentėjusiajam pranešama, kai bausmė atlikęs nusikaltimo vykdytojas paleidžiamas iš įkalinimo įstaigos, taip pat jeigu nusikaltimo vykdytoji leidžiama atlikti bausmę taikant elektroninį stebėjimą arba jeigu jis pabėga iš kalėjimo, išleidžiamas atostogų, paleidžiamas lygtinai arba laikinai.

Ar būsiu įtrauktas priimančias sprendimus dėl paleidimo arba lygtinio paleidimo? Pavyzdžiui, ar galiu padaryti pareiškimą arba paduoti skundą?

Posėdžiuose, kuriuose sprendžiamas lygtinio paleidimo klausimas, nukentėjusieji nedalyvauja ir šių sprendimų apskusti negali.

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

4. Kompensacija

Kokia procedūra taikoma reikalavimui, kad nusikaltimo vykdytojas atlygintų žalą (pvz., teismo byla, civilinis ieškiny, civilinis ieškiny baudžiamajame byloje)?

Nusikaltimų aukos gali reikalauti, kad nusikaltimo vykdytojas atlygintų žalą šiais būdais:

nukentėjusieji gali pateikti ieškinį nusikaltimo vykdytoji civilinių bylų teisme; civilinis procesas vykdomas sumokėjus teismo mokesčius; civilinis procesas gali būti pradėtas neatsižvelgiant į tai, ar teismui buvo pateikta kaltinamoji išvada, tačiau jis gali būti sustabdytas, kol bus priimtas galutinis nuosprendis baudžiamajame procese; jeigu nukentėjusiojo pateiktas ieškiny patenkinamas, vykdymą užtikrina vykdyto institucija, t. y. teismo antstolis (lenk. *komornik*);

vykstant baudžiamajam procesui, nukentėjusieji gali prašyti kaltinamajam skirti kompensacinę priemonę (lenk. *środek kompensacyjny*) – nustatyti įpareigojimą atitaisyti žalą arba sumokėti kompensaciją; vietoj to teismas gali nurodyti sumokėti papildomą žalos atlyginimą (lenk. *nawiązka*); nukentėjusiojo prašymas patenkinamas tik tuo atveju, jeigu nusikaltimo vykdytojas nuteisiamas; jeigu nusikaltimo vykdytojas nuteisiamas ir jam nuosprendžiu atidedamas laisvės atėmimo bausmės vykdymas, teismas gali jam nurodyti atlyginti nusikaltimu padarytą žalą;

jeigu procesas sąlyginai sustabdomas, teismas privalo nurodyti nusikaltimo vykdytoji visiškai arba iš dalies atlyginti žalą.

Teismas nusikaltimo vykdytojui nurodė atlyginti man žalą ir (arba) sumokėti kompensaciją. Kaip užtikrinti, kad nusikaltimo vykdytojas sumokėtų?

Jeigu teismas nurodo nusikaltimo vykdytojui atlyginti žalą ir nusikaltimo vykdytojas savanoriškai žalos neatlygina, nukentėjusysis gali pradėti teismo antstolio vykdomą išieškojimo procesą.

Jeigu teismas savo nuosprendžiu nusikaltimo vykdytojui atideda laisvės atėmimo bausmės vykdymą arba jo atžvilgiu vykdomas procesas sąlyginai sustabdomas ir jis neatlygina žalos, gali būti imamas priemonių, kad bausmė būtų atliekama arba procesas būtų atnaujintas. Šios priemonės, ypač reali įkalinimo grėsmė, dažniausiai motyvuoja nusikaltimo vykdytojus, kurie, net jeigu lėšų išieškoti nepavyksta, kažkaip randa lėšų nukentėjusiųjų reikalavimams įvykdyti. Siekiant, kad tokių priemonių būtų imtasi, pakanka, kad nukentėjusysis praneštų teismui arba probacijos pareigūnui (lenk. *kurator sądowy*), jog nusikaltimo vykdytojas neįvykdė įpareigojimo.

Jei nusikaltimo vykdytojas nemoka, ar gali valstybė man atlikti išankstinį mokėjimą? Kokios taikomos sąlygos?

Jeigu nusikaltimo vykdytojas žalos neatlygina, valstybė nukentėjusiajam jos atlyginti negali.

Nukentėjusysis gali pasinaudoti skubia parama, finansuojama iš Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo, kurią teikia organizacijos, specializuotos teikti pagalbą nusikaltimų aukoms.

Ar turiu teisę į kompensaciją iš valstybės?

Sunkiausių nusikaltimų aukos ar jų artimiausi giminaičiai turi teisę į Finansų ministerijos mokamas specialias išmokas. Šią teisę turi asmenys, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lenkijoje arba kitoje ES valstybėje narėje ir kurie dėl nusikalstamos veikos patyrė sunkų sužalojimą arba ilgiau nei septynias dienas trunkantį sveikatos pablogėjimą, taip pat asmenų, kurie dėl nusikalstamos veikos mirė, artimiausi giminaičiai.

Ar turiu teisę į kompensaciją, jei nusikaltimo vykdytojas nepripažintas kaltu?

Teisę į kompensaciją jūs turite ir tuo atveju, jei nusikaltimo vykdytojas nepripažintas kaltu.

Ar turiu teisę į specialią išmoką, kol laukiu sprendimo dėl mano pateikto ieškinio dėl kompensacijos?

Teisę į kompensaciją turintys nukentėjusieji gali gauti garantiją, t. y. vienkartinę išmoką, sumokamą iki bylos pabaigos. Tą sumą iš dalies galima panaudoti gydymo, rehabilitacijos ar laidotuvių išlaidoms padengti.

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Esu nusikaltimo auka. Į ką turiu kreiptis dėl paramos ir pagalbos?

Nusikaltimų aukoms ir jų artimiausiems giminaičiams padeda NVO, kurios tuo tikslu gauna subsidijas iš Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo. Subsidijas teikia Teisingumo ministerija.

Prieš savo pirmąjį pareiškimą nukentėjusieji informuojami, kad galima pasinaudoti šia pagalba.

Visų organizacijų, gavusių subsidijas nukentėjusiesiems ir jų artimiausiems giminaičiams, sąrašas ir informacija (lenkų kalba) apie tai, ką apima pagalba, pateikiami Teisingumo ministerijos interneto svetainėje <https://www.ms.gov.pl/pl/dzialalnosc/pokrzywdzeni-przestepstwem/pomoc-osobom-pokrzywdzonym-przestepstwem-oraz-osobom-im-najblizszym--lista-podmiotow-i-organizacji/>, rubrikoje *Działalność/Pomoc pokrzywdzonym/Pomoc pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym – lista podmiotów i organizacji*.

Paramos aukoms karštoji linija

Šiuo metu visoje Lenkijoje veikiančios paramos aukoms karštosios linijos nėra. Tačiau veikia karštoji linija smurto namuose aukoms.

Ar parama aukoms teikiama nemokamai?

Parama aukoms teikiama nemokamai.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš valstybinių tarnybų ar institucijų?

Valdžios institucijos suteikia nukentėjusiesiems informaciją apie vietas, kuriose teikiama parama. Kai kurių kategorijų nukentėjusieji turi teisę į nemokamą teisinę pagalbą atsižvelgiant į jų amžių ir finansinę padėtį. Nusikaltimo aukos turi teisę į medicininę paramą pagal bendras taisykles.

Kokio pobūdžio paramą galiu gauti iš nevyriausybinių organizacijų?

Iš Paramos aukoms ir iš įkalinimo įstaigų išėjusiems asmenims fondo finansuojamos NVO teikia nukentėjusiesiems teisinę, psichologinę ir finansinę paramą, pvz., maisto čekius ir pagalbą apmokant maisto, drabužių, apatinių drabužių, avalynės, valymo ir asmens higienos produktų, laikino būsto ar prieglaudos, švietimo ir mokymo, būsto ar namo pritaikymo nusikaltimų aukų poreikiams išlaidas, taip pat kelionės išlaidas.

Dar viena paramos rūšis yra vertėjo žodžiu, taip pat gestų kalbos vertėjo paslaugų finansavimas.

Medicininė parama apima sveikatos priežiūros, vaistų ir medicinos įrangos, reikalingos tam, kad būtų atitaisyta nusikaltimu padaryta žala sveikatai, išlaidų apmokėjimą.

Paskutinis naujinimas: 20/11/2018

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.